

De imago's kunnen zeer talrijk zijn in bloeiende heenvegetaties. Hier zitten ze op bladeren en stengels, vaak met de kop naar beneden, of vliegen langzaam door de vegetatie van zitplaats naar zitplaats. Ze foerageren op bloeiende heen; op een bloeiwijze kunnen meer dan tien individuen zitten. Mannetjes hebben een langzame vlucht over de bloemen op zoek naar een partner. Ze paren op de plaats waar het vrouwtje zit. In Oostenrijk is vergelijkbaar gedrag beschreven op lisdodde (WAITZBAUER 1976).

De soort is 's ochtends als een van de eerste soorten actief en vliegt ook als het regent. Er zijn ook waarnemingen van grote aantallen midden op de dag bij 25°C. De vlucht is dan veel sneller.

In Oostenrijk werden de eieren in pakketten van 80-100 stuks afgezet op bladeren of bloeiwijzen van lisdodde. Na 2-3 dagen kwamen de larven uit en vielen ze in het water. Larven in het eerste stadium (4-5 dagen oud) voedden zich aan de rand van rottende planten, met name puntkroos, larven in de volgende stadia leefden als filteraars in de bodem. De larven werden ook gevonden tussen bladscheden van lisdodde. De poppen zijn niet gevonden. De pas uitgekomen vliegen werden hoofdzakelijk direct bij lisdodde aangetroffen (WAITZBAUER 1976).

Summary – Rare. No apparent trends. In stands of *Bolboschoenus maritimus* or *Phragmites australis* in brackish areas without tidal influence, like ditches behind coastal dikes. Found on leaves and flowers of *B. maritimus*. Also active early in the morning and during rainy weather.

Leucozona Melkzweefvliegen

WR

Middelgrote tot grote, slanke tot brede zweefvliegen (9-13 mm) met dof borststuk en lichtgele tot grijsachtige achterlijfstekening die op rugplaatje 2 veel breder is dan de (soms afwezige) tekening op rugplaatjes 3-4. Ogen dicht behaard.

Taxonomie en determinatie

Tot voor kort werden de hier behandelde soorten in twee genera geplaatst: *L. lucorum* en *L. inopinata* in *Leucozona* sensu stricto en *L. glaucia* en *L. laternaria* in *Ischyrosyrphus*. Tot 1998 werd *L. lucorum* nog als één soort beschouwd, tot dat Doczkal (1998a) een tweede soort herkende (*L. inopinata*). Beide zijn in Nederland waargenomen. De Nederlandse soorten, op *L. inopinata* na, kunnen op naam worden gebracht met de gangbare Nederlandse tabellen. Doczkal (1998a, 2000b) en Van Veen (2004) geven het onderscheid tussen *L. lucorum* en *L. inopinata*.

Verspreiding

Holarctisch genus met acht soorten en bovendien een soort in India. Er komen vijf soorten voor in Europa, waarvan er vier in Nederland zijn waargenomen.

Ecologie

De larven leven van bladluizen.

Leucozona glaucia Doorzichtig-gele melkzweefvlieg

WR

Grootste *Leucozona* met brede vlekken op rugplaatje 2 en smalle vlekken op rugplaatjes 3-4. Van *L. laternaria* te onderscheiden door geheel gele schildje. Vlekken op achterlijf bij mannetjes wit-gelig, bij vrouwtjes loodgrijs. Lengte 11-13 mm.

Vrouwtje *Leucozona glaucia*
op bloemen van berenklauw.

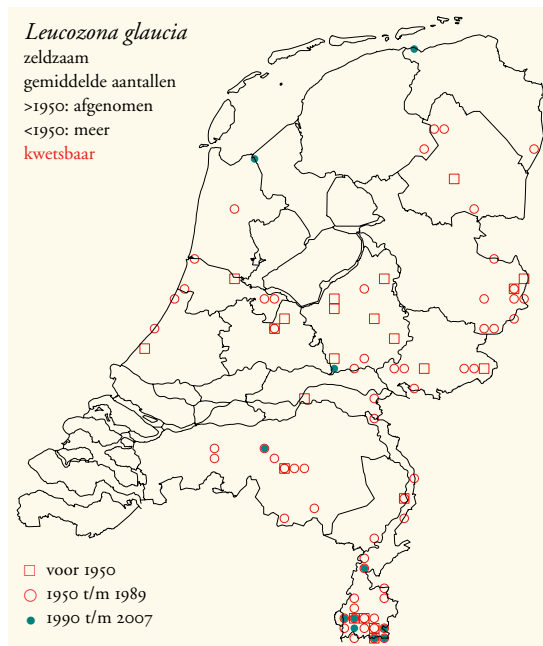

Verspreiding en vliegtijd

Palearctisch. Van West-Europa tot in Japan. In Europa van Noord-Scandinavië tot aan de Pyreneeën en van Ierland tot Europees-Rusland.

In Nederland vrij zeldzaam in Zuid-Limburg en het binnenland en enkele waarnemingen in het kustgebied en de duinen. Buiten Zuid-Limburg zijn vooral waarnemingen van voor 1980 bekend. Hoewel er uit Zuid-Limburg nog een behoorlijk aantal recente waarnemingen bekend is, is *L. glaucia* ook daar minder talrijk dan 10-15 jaar geleden. Ook buiten Nederland is deze soort in de afgelopen jaren zeldzamer geworden.

Een generatie.

Ecologie

Open plekken en langs bosranden bij vochtige loofbossen op voedselrijke zandgrond, leem, löss of mergel. Incidenteel ook in droge loofbossen of in dennenbossen. De vliegen worden hoofdzakelijk waargenomen op witte schermbloemen, in het bijzonder gewone berenklauw. Ze lopen gedurende lange tijd over een scherm en vliegen dan vrij traag naar een nabijgelegen scherm. De eieren zijn gevonden op schermbloemen (CHANDLER 1968B). De larven zijn beschreven door Dušek & Láška (1962a) en hebben een obligate diapauze in het derde stadium (DUŠEK & LÁŠKA 1986, SCHNEIDER 1948).

Summary – Rare. More common before 1950, decreased since. Vulnerable. Open areas in moist deciduous forest and forest edges. Occasionally in dry or coniferous forest. Most records from flowers of *Heracleum sphondylium*.

Leucozona inopinata Zwarthaarmelkzwefvlieg

WR

Middelgrote *Leucozona* met breed zwart achterlijf en melkleurig rugplaatje 2. Lijkt sterk op *L. lucorum*, maar beharing op rugplaatje 4 geheel donker. Lengte 10-12 mm.

Leucozona inopinata is pas in 1998 als nieuwe soort beschre-

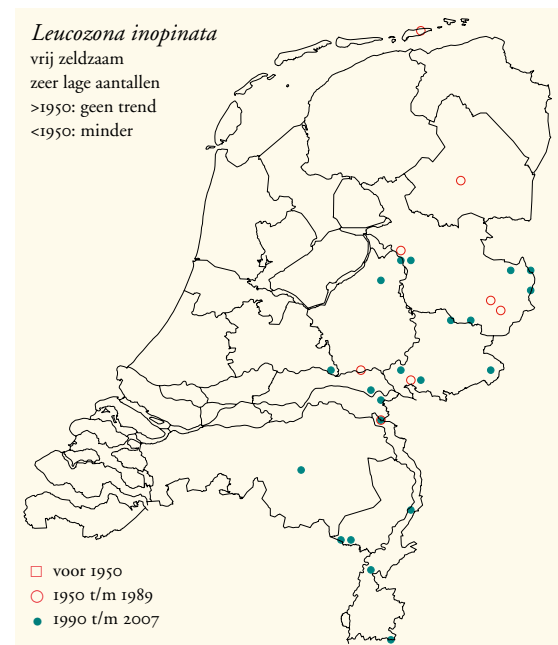
ven (DOCZKAL 1998A). In eerste instantie werd deze soort *L. nigripila* Mik, 1888 genoemd, maar later bleek dat *L. nigripila* een Kaukasische soort is. Aan de bij ons voorkomende soort is de nieuwe naam *L. inopinata* gegeven (DOCZKAL 1998A, 2000B).

Verspreiding en vliegtijd

Palearctisch. Van West-Europa tot in Japan. De verspreiding in Europa is nog niet duidelijk door verwarring met *L. lucorum*, maar de soort is bekend uit Zweden, Denemarken, Nederland, Duitsland, Oostenrijk en Hongarije. In oude collecties komt *L. inopinata* niet voor, dus het lijkt er op dat hij zich vanuit het oosten uitbreidt (DOCZKAL 2000B).

In ons land vrij zeldzaam in het binnenland, vooral ten oosten van de IJssel. Er is ook een waarneming van Schiermonnikoog. De oudste waarnemingen stammen uit 1966. De meeste waarnemingen zijn afkomstig uit rivier- en beekdalen. Hoewel *L. inopinata* en *L. lucorum* verschillende verspreidingspatronen hebben, kunnen ze wel bij elkaar worden waargenomen.

Een generatie.

Ecologie

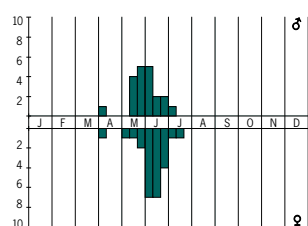
Loof- en naaldbossen met weelderige ondergroei op rijke bodem (rivierklei, löss, leem of mergel). *Leucozona inopinata* houdt zich in of aan de rand van bossen op, maar wordt ook op enige afstand van bos waargenomen. Gezien de regionale en lokale verspreidingsverschillen tussen *L. lucorum* en *L. inopinata* is er vermoedelijk ook een verschil in biotoopvoorkeur. Mogelijk komt *L. inopinata* in iets drogere biotopen voor dan *L. lucorum* (LAUTERBACH 2000).

Imago's vliegen laag en snel door de vegetatie of zitten op bloemen en bladeren op zonbeschenen plaatsen in bossen, zoals bermen, open plekken en kapvlaktes. Bloembezoek is waargenomen op aalbes, braam en witte schermbloemen zoals zevenblad.

De onvolwassen stadia zijn onbekend.

Leucozona glaucia

Leucozona inopinata

Summary – Scarce. Less common before 1950, no trend since. Deciduous and coniferous forest with well-developed understory on rich soil.

Leucozona laternaria Donkere melkzweefvlieg

WR

Kleine, smalle *Leucozona*. Belangrijkste onderscheid met *L. glauca* is donkere voorrand van schildje. Evenals *L. glauca* met brede loodgrijze vlekken op rugplaatje 2 en smalle rechthoekige vlekkenparen op rugplaatjes 3-4. Bij vrouwtjes kunnen alle vlekken lichtgeel zijn. Soms komen exemplaren voor met nagenoeg volledig donker tweede rugplaatje. Lengte 9-11 mm.

Verspreiding en vliegtijd

Palearctisch. Van West-Europa tot aan de Stille Oceaan. In Europa van Noord-Scandinavië tot aan Noord-Spanje en van Ierland tot Europees-Rusland.

In Nederland vrij zeldzaam in Zuid-Limburg en het binnenland, met enkele waarnemingen in het kustgebied. Recente waarnemingen vooral van de Veluwe, het oostelijke deel van het binnenland en Zuid-Limburg. Hoewel *L. laternaria* in de jaren 1980-90 soms talrijk was, wordt nu meestal maar een exemplaar tegelijk waargenomen. De soort is dus achteruitgegaan, al blijkt dit niet uit de trendanalyse (zie hoofdstuk 7).

Een generatie.

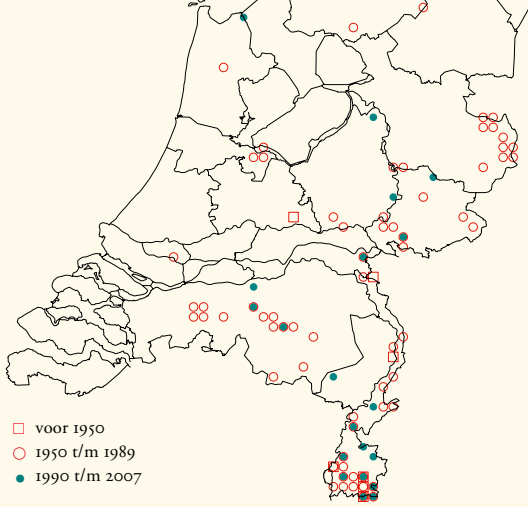
Ecologie

Vochtige bossen op zandgrond, klei, leem, löss en mergel met een goed ontwikkelde kruid- en struiklaag.

Leucozona laternaria vliegt vooral op open plekken in bossen en langs bosranden. De vliegen worden vaak waargenomen op witte schermbloemen, in het bijzonder gewone berenklauw. De bladluisetende larven zijn gevonden bij de bladbasis van gewone engelwortel (ROTHERAY 1988B).

Leucozona laternaria

vrij zeldzaam
lage aantallen
>1950: geen trend
<1950: gelijk

Summary – Scarce. No apparent trends. Moist forests with well-developed understory. Most records from flowers of *Heracleum sphondylium*.

Leucozona lucorum Withaarmelkzweefvlieg

WR

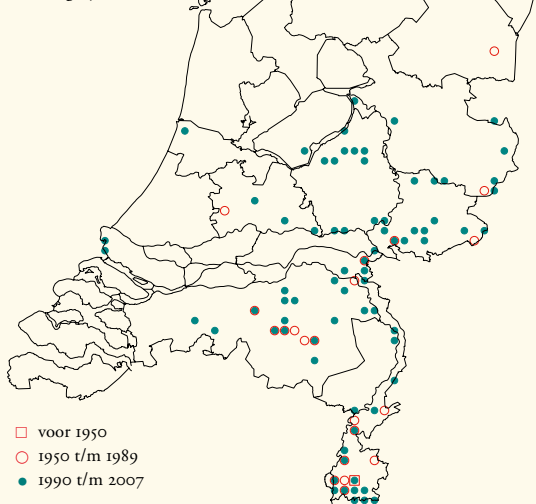
Middelgrote *Leucozona* met breed zwart achterlijf en lichtgeel rugplaatje 2. Lijkt sterk op *L. inopinata*, maar beharing op rugplaatje 4 deels licht. Lijkt enigszins op een kleine *Volucella pellucens*. Lengte 10-12 mm.

Verspreiding en vliegtijd

Holarctisch. Van West-Europa tot in Japan en in Noord-Amerika. Door verwarring met *L. inopinata* is het precieze

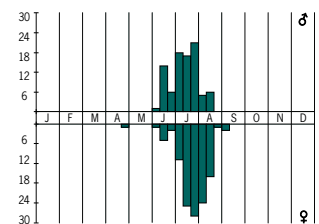
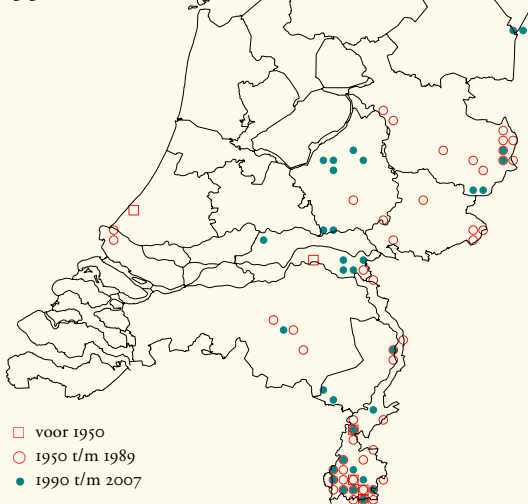
Leucozona lucorum

vrij algemeen
lage aantallen
>1950: geen trend
<1950: gelijk

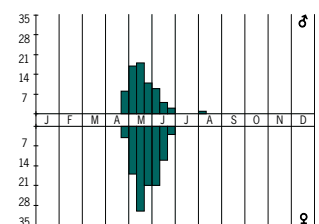

Leucozona lucorum / *L. inopinata*

ongeverifieerde
gegevens

Leucozona laternaria

Leucozona lucorum

Leucozona lucorum vrouwtje. De witte haren op het vierde rugplaatje zijn goed te zien. Dit kenmerk onderscheidt de soort van de recent beschreven *L. inopinata*.

areaal nog niet met zekerheid te bepalen. In Europa van Noord-Scandinavië tot Noord-Spanje en van Ierland tot in Bulgarije.

In Nederland vrij algemeen in Zuid-Limburg, vrij zeldzaam in het binnenland en zeldzaam in de duinen. Alleen verzamelde exemplaren en waarnemingen na 1998 kunnen met zekerheid tot op soort worden herleid. De vindplaatsen van ongedetermineerde *L. inopinata* / *L. lucorum* zijn op een apart kaartje weergegeven.

Een generatie.

Ecologie

Vochtig loofbos met weelderige ondergroei, maar ook regelmatig aangetroffen in vochtige bloemrijke graslanden op grotere afstand van beschutting.

Leucozona lucorum vliegt laag en snel tussen de vegetatie door, waarbij hij af toe kortstondig stilstaat in de lucht. Bloembezoek is veelvuldig waargenomen, onder andere op aalbes en zevenblad.

De larve is gevonden bij bladluizen, zowel in de bodem als op bomen en kruiden (CHANDLER 1968B, DIXON 1960, DUŠEK & LÁSKA 1967, ROTHERAY 1993).

Summary – Fairly common. No apparent trends. Moist deciduous forest with well-developed understory, also in moist flower-rich grassland.

Mallota *Mallota's*

WR

Een *Mallota*-larve.

De kenmerkende 'zijflapjes' aan het achterlijf vlak voor de adembuis zijn goed zichtbaar.

Middelgrote tot grote, brede zweefvliegen (10-17 mm) die sterk op honingbijen of hommels lijken. Ader 3 met een bocht in cel 2, cel 1 open. Op het midden van de vleugels

vaak een donkere vlek. De ogen van het mannetje raken elkaar niet.

Taxonomie en determinatie

De Nederlandse soorten kunnen met de gangbare Nederlandse tabellen worden gedetermineerd.

Verspreiding

Holarctisch, afrotropisch, neotropisch en oriëntaals. Er worden ongeveer zeventig soorten tot het genus *Mallota* gerekend. Hiervan komen er zestien in Noord- en Midden-Amerika voor en eveneens zestien in het oriëntaals gebied. Er leven ongeveer dertig soorten in het palearctische gebied (PECK 1988), waarvan zes in Europa. In Nederland komen twee soorten voor.

Ecologie

De vliegen hebben een korte levensduur (een tot enkele weken). Ze bezoeken bloemen, vaak hoog in bomen of struiken. Mannetjes van Amerikaanse soorten bezetten een territorium in een zonbeschenen open plek in oud loofbos. De rattenstaartlarven leven in vochtige boomholten.

Het zoeken van larven is een goede methode voor het inventariseren van *Mallota*. Dit blijkt uit de vondsten van larven in Amersfoort (2004) en Soest (2005) in natte boomholten in beuk, waar ze werden vergezeld door *Myiolepta*-larven. Omdat de larve van *M. fuciformis* nog niet bekend is, en de larven niet zijn opgekweekt, is het echter niet mogelijk deze waarnemingen in de verspreidingskaarten op te nemen.

Mallota cimbiciformis Bijmallota

WR

Grote, slanke, honingbijachtige *Mallota* met kale ogen die aan *Eristalis* doet denken. Borststuk dicht lichtgeel behaard, poten grotendeels zwart. Lengte 15-17 mm.

Verspreiding en vliegtijd

Palearctisch. Van West-Europa en Noord-Afrika tot in het Midden-Oosten en Centraal-Siberië. In Europa van Zuid-Zweden tot Corsica en Griekenland en van Engeland tot in Europees-Rusland.

In Nederland zeer zeldzaam in het binnenland en in Zuid-Limburg. Er zijn slechts zes vondsten bekend: 1943 in Barneveld (GE, VAN DER GOOT 1964A), 1979 bij Zevenaar (GE, VELTMAN 1980), 1992 bij Rheden (GE, SMIT 2001B) en 1993 in Cadier en Keer (LI). In 2003 en 2004 ook gevangen bij respectievelijk Wageningen (GE, VAN DER AA 2003) en St. Michielsgestel (NB, VAN DER LINDEN 2005).

Een generatie.

Ecologie

Loofbos, ook in parken, zelfs bij geïsoleerde bomen in steden, zolang er maar boomholten aanwezig zijn (BALL & MORRIS 2000).

De imago's worden meestal op bloeiende struiken waargenomen. Bij Cadier en Keer is de soort gevangen op bloeiende vlier. Het mannetje bij Wageningen had een territorium bovenop een bloeiend struikje van 75 cm hoog en